

**SERGIU ROȘCA - PEDAGOG,
SAVANT ȘI PERSONALITATE PUBLICĂ**

Elena BUZINSCHI

ABSTRACT

The pedagogue and the university professor Sergiu Roșca, for several years was the head of the Department of Philosophical and Economic Sciences of the State Pedagogical University „Ion Creangă”.

His entire pedagogical and scientific activity was directed to the problems of research and promotion of philosophy and philosophical disciplines in the upper school. He has contributed to shaping consciousness and developing critical thinking, to the ethnical-moral, social-political and intellectual training of young specialists in future pedagogues, emphasizing the education and formation of national values, such as: identity, history, language, and nation. S. Roșca knew how to harmoniously combine the scientific research activity with the pedagogical one.

Keywords: *teacher, scholar, historian of philosophy, public personality.*

Pedagogul și profesorul universitar Sergiu Roșca timp de mai mulți ani s-a aflat în fruntea Catedrei de filosofie, apoi cea de științe filosofice și economice a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.

Întreaga lui activitate pedagogică și științifică este orientată spre problemele de cercetare și promovare a filosofiei și disciplinelor filosofice în școala superioară, în mod special la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”.

Pe parcursul activității sale pedagogice și manageriale s-a prezentat drept un bun conducător, un om onest, cult, binevoitor, amabil, chibzuit, comunicativ, responsabil, competent, mărinimos și diplomat. Un om talentat cu suflet mare. Un specialist cu un orizont vast și competență profesională, cu o bogată experiență de viață.

În vara anului 2015 istoricul filosofiei, profesorul, managerul, dar și fratele, soțul, tatăl, bunelul iubitor și grijuliu, într-un cuvânt, Omul Sergiu Roșca, a plecat în lumea celor dreți.

Roșca Sergiu Dumitru s-a născut într-o familie de țărani din satul Unțești, Ungheni, la 12 noiembrie 1937¹. Studiile primare le-a făcut la școala de șapte ani din satul natal, continuându-le apoi la școala medie din satul Cetireni. După absolvirea școlii, între anii 1955–1956, a activat în calitate de învățător în școala natală.

Mai târziu, în anul 1959, după încheierea serviciului militar, a susținut examenele de admitere și a devenit student al Universității de Stat din Chișinău, Facultatea de Istorie. Pe tot parcursul anilor de studenție a fost unul dintre liderii tineretului studios, manifestând interes pentru viața politică. Drept urmare, în anul 1964, a devenit membru al Partidului Comunist².

Absolvind Universitatea de Stat din Chișinău cu mențiune, a obținut calificativul „Istoric, învățător de istorie și științe sociale”, rămânând să activeze în calitate de lector, apoi lector superior la Catedra de filosofie a aceleiași universități³.

În anul 1969, la Institutul de Filosofie al Academiei de Științe din URSS, a susținut teza de doctor în filosofie cu tema: „Concepțiile social-politice și sociologice ale lui Mihail Kogălniceanu” și a continuat cariera în calitate de lector superior, apoi conferențiar universitar în cadrul Universității de Stat din Chișinău. Tot în această perioadă, a fost ales președinte al comitetului sindical al corpului profesoral-didactic și al colaboratorilor universității⁴.

Alături de colegii săi de la Catedra de filosofie a Universității a publicat primul curs de istorie a filosofiei în limba română/moldovenească, care a apărut în anul 1974, iar în 1979 a editat monografia „Societatea, școala superioară și personalitatea studentului”⁵.

O perioadă a lucrat în organele de partid, ocupându-se de problemele științei, învățământului, culturii, educației, medicinei etc., contribuind astfel la crearea unor școli medii, medii de specialitate și instituții superioare; la dezvoltarea bazei tehnico-materiale a acestora; la editarea literaturii didactice, metodice, științifice pentru sistemul de învățământ la toate nivelele.

¹ Date din dosarul personal al dlui Roșca Sergiu. Arhiva UPS „Ion Creangă”.

² Ibidem.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem.

⁵ Ibidem.

În anul 1985 a fost ales deputat al Sovietului Suprem al RSSM⁶. Activitatea desfășurată în organele de conducere ale RSSM i-a permis să aplice rezultatele cercetărilor științifice în învățământ, cultură și educație și să analizeze problemele învățământului sub aspect filosofic.

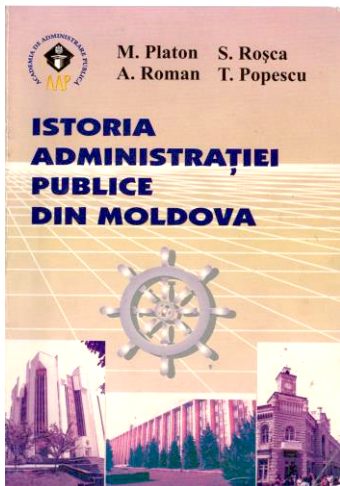
În același an, S. Roșca a susținut teza de doctor habilitat în filosofie cu tema: „Studierea problemei formării concepției științifice despre lume a tinerețului”, în baza unui studiu sociologic a circa 20 de mii de tineri și tinere de la întreprinderile industriale, agrare și instituțiile de învățământ superior, iar în 1993 i s-a conferit titlul științifico-didactic de profesor universitar⁷.

Începând cu anul 1989, și-a desfășurat activitatea în calitate de șef al Catedrei de filosofie, apoi științe filosofice și economice a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”⁸.

Pe parcursul anilor 1996–2001 a activat în calitate de prim-prorector al Academiei de Administrare Publică pe lângă Guvernul Republicii Moldova, suplinind, totodată, funcția de șef al Catedrei de filosofie. Propunerea de a activa în cadrul Academiei de Administrare Publică pe lângă Guvernul Republicii Moldova a acceptat-o ușor, dat fiind faptul că Academia era o instituție nouă pentru Republica Moldova, având misiunea de a pregăti funcționari publici pentru administrația publică centrală și locală. În calitate de prim-prorector, S. Roșca a fost responsabil de organizarea procesului de instruire și de perfecționare a cadrelor din administrarea publică.

Activitatea la Academie a început-o prin elaborarea programelor de studii, deoarece majoritatea absolută a disciplinelor nu erau asigurate cu asemenea programe. S. Roșca a contribuit la editarea a circa 30 de cursuri de lecții, manuale, ce au fost înalt apreciate de audienți și de specialiști.

Tot în această perioadă, a fost și membru al Consiliului Colegial al Direcției Politice de Cadre pe lângă Guvernul Republicii Moldova și membru al Colegiului redacțional al revistei „Administrarea publică”. În colaborare cu profesorii Academiei de Administrare publică, a elaborat și a publicat monografia „Istoria administrației publice din Moldova”⁹, axându-se pe probleme actuale ce țin de sistemele de administrare din Republica Moldova în diferite perioade istorice.

⁶ Ibidem.

⁷ Ibidem.

⁸ Ibidem.

⁹ Platon Mihail, Roșca Sergiu, Roman Alexandru, Popescu Teodor. *Istoria administrației publice din Moldova*. Chișinău, 1999, 471 p.

Mai mulți ani la rând a fost expert al Comisiei Superioare de Atestare a cadrelor didactice și științifice, expert al Consiliului Național de Evaluare și Acreditare a instituțiilor de învățământ din Republica Moldova.

Vasta activitate desfășurată de profesorul universitar Sergiu Roșca a fost completată de colaborarea cu cercetătorii științifici ai Academiei de Științe a Moldovei. Rezultatele colaborării cu această prestigioasă instituție sunt prezentate în studii monografice consacrate analizei sistemelor tradiționale și naționale de administrare în Moldova. Este autor a circa 300 de lucrări, printre care 26 monografii, materiale didactice, broșuri, articole științifice. A participat activ la diverse conferințe universitare, interuniversitare, republicane și internaționale, fiind unul din organizatorii Simpozionului internațional „Problemele filosofiei educației”.

Pe parcursul activității și-a dezvoltat competențele metodico-didactice în cadrul stagiilor pedagogice în instituțiile de învățământ superior din Rusia, Portugalia, Belgia, Olanda.

Din anul 2001 S. Roșca este titular la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Catedra științe filosofice și economice, unde a fost șef de catedră, profesor universitar¹⁰.

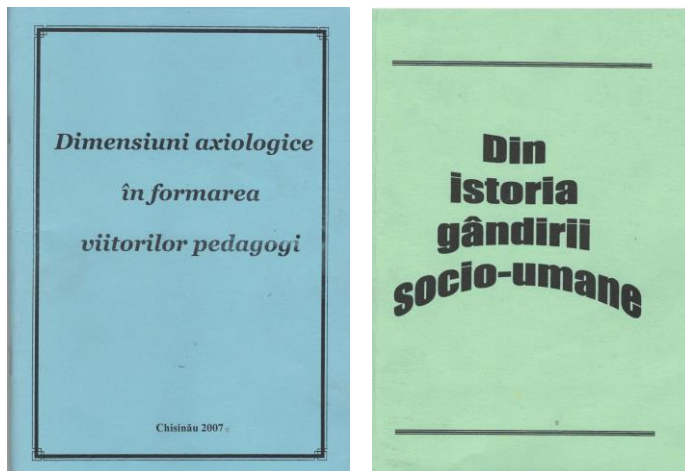

S. Roșca alături de membrii Catedrei de științe filosofice și economice.
Foto din arhiva catedrei.

În calitate de șef de catedră, profesorul S. Roșca, împreună cu membrii catedrei, a elaborat și a editat programe analitice la cursurile de filosofie, istoria filosofiei, logică, istoria religiilor etc. În colaborare cu membrii catedrei a

¹⁰ Date din dosarul personal al dlui Roșca Sergiu.

cercetat și a publicat studii în care a fost subliniată conexiunea problematicii filosofice cu cea de logică și pedagogie, demonstrând interdependența și întrepătrunderea conceptuală dintre aceste domenii.

A fost autorul și redactorul științific a unui șir de lucrări colective, cum ar fi: „Din istoria gândirii socio-umane”, „Filosofia din Europa Occidentală, sec. 18-19”, „Problema educației în filosofie”, „Dimensiuni axiologice în formarea viitorilor pedagogi”, „Științe filosofice și politice” etc.; autorul monografiilor „Titu Maiorescu – filosof, pedagog și om politic”¹¹, „Din istoria gândirii filosofice”¹², „Studii, cugetări, viziuni”¹³, „Formarea concepției științifice despre lume a tineretului” ș.a.

¹¹ Roșca Sergiu, Cușcă Valentin. *Titu Maiorescu – filosof, pedagog și om politic*. Chișinău: Tipografia din Leova, 1996, 94 p.

¹² Roșca Sergiu. *Din istoria gândirii filosofice*. Chișinău: Secția Editare a Academiei de Administrare publică pe lângă Guvernul Republicii Moldova, 1998.

¹³ Roșca Sergiu. *Studii, cugetări, viziuni*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2005.

Întreaga sa activitate științifică a fost îndreptată, în mod special, spre studierea problemelor ce țin de istoria gândirii filosofice, filosofia socială, problema rolului științei, problema omului, probleme filosofice ale educației, instruirii, culturii, libertății etc.

Analizând problemele ce țin de rolul omului în societate, S. Roșca era convins că „omul este capabil pentru o dezvoltare permanentă, pentru un progres continuu și este apt să-și aplice capacitățile pentru a-și atinge cu succes scopurile determinate de însăși esența sa”¹⁴. Fiind o ființă creatoare și înzestrat cu rațiune, omul produce valori materiale și spirituale, creează și dezvoltă cultura. Cultura relațiilor, a conduitei umane, existând ca un sistem de valori, norme și reguli caracteristice societății, se manifestă prin modul de gândire, prin caracterul relațiilor dintre persoane, prin formele de acțiune și comportare a oamenilor și aici, credea autorul, un rol important revine educației tinerei generații.

În lucrările sale, autorul a acordat o atenție sporită problemei formării și educării tinerei generații, fiind de părerea, că procesul de organizare a educației este un aspect foarte complicat: „Profesorul și școala sunt obligați să cultive copilului capacitatea de a gândi. Misiunea lor constă în a-i da posibilitate copilului să acumuleze un anumit volum de cunoștințe și de a-l învăța să-și completeze de sine stătător cunoștințele intelectuale. Procesul de educație are menirea de a pregăti generația în creștere către o viață liberă și creatoare”¹⁵.

Fiind preocupat de problema pregătirii specialiștilor cu studii superioare, S. Roșca era convins că specialistul din orice domeniu, pentru a fi apt să-și desfășoare activitatea, trebuie să obțină un complex de competențe teoretice și abilități practice, căci specialitatea reprezintă o ramură a științei, a tehnicii, a artei etc.¹⁶ și aici un rol important revine studierii științelor socioumane.

În lucrările sale, prof. univ. S. Roșca sublinia că științele socioumane au drept scop dezvoltarea la cei instruiți a calităților necesare unui specialist în relațiile interumane¹⁷. Oportunitatea de a însuși politologia, filosofia, psihologia, sociologia, etica comunicării, filosofia culturii etc. îi oferă studentului, deci viitorului specialist, un volum de cunoștințe, principii, scopuri, idealuri și viziuni.

Vorbind despre pregătirea tinerilor specialiști, S. Roșca a acordat o atenție specială instruirii cadrelor didactice cu studii superioare. Potrivit lui, în formarea culturii pedagogilor și la pregătirea lor intelectuală un loc important revine studierii filosofiei: „Filosofia este necesară fiecărei personalități, fiindcă nici un

¹⁴ Roșca Sergiu. Unele aspecte ale problemei omului. În: *Administrarea publică*, nr. 1, 2000, p. 69.

¹⁵ Roșca Sergiu. Unele aspecte ale problemei omului. În: *Studii, cugetări, viziuni*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2005, p. 194.

¹⁶ Roșca Sergiu, Stefanov Nicolae. Studiile universitare: probleme, tendințe și perspective. În: *Administrarea publică*, nr. 3-4, 2000, p. 117.

¹⁷ Roșca Sergiu, Stefanov Nicolae. Rolul științelor socio-umane în pregătirea funcționarilor publici. În: *Administrarea publică*, nr. 1, 2001, p. 58.

om nu se poate lipsi de idei și reprezentări, care reflectă atitudinea lui față de lume și a lumii față de el ca ființă umană”¹⁸.

Pentru profesorul S. Roșca, niciun om nu se poate lipsi de idei și reprezentări, care reflectă atitudinea lui față de lume și a lumii față de el ca ființă umană. Profesorul S. Roșca era convins că cunoașterea filosofiei este indispensabilă tuturor specialităților, în mod special, celor pedagogice.

Pentru Domnia Sa, educația și instruirea unui specialist apt să gândească universal și să acționeze concret nu este posibilă fără o fundamentare teoretică. De aceea, vocația profesională, competența judecării valorice sunt obligatorii în activitatea didactică. Studenții de astăzi, susținea S. Roșca, trebuie pregătiți pentru a se putea orienta nu doar în concepțiile existente, dar și în cele de viitor, în care se vor realiza ca pedagogi profesioniști.

După părerea lui, la etapa contemporană există o mare necesitate în studierea filosofiei. Fiecare specialist din orice domeniu, orice intelectual trebuie să aibă și o pregătire filosofică, care l-ar ajuta să pătrundă mai adânc în esențele specialității sale. Cunoașterea filosofiei contribuie la lărgirea viziunii personalității, la formarea unui sistem analitic de cugetare. De aceea, studentul, audientul, masterandul, doctorandul de astăzi, specialistul de mâine trebuie să devină un adevărat intelectual, să poată cugeta logic, raționa, discuta, polemiza, argumenta, să poată selecta, sintetiza ideile principale și împărtăși discipolilor și colegilor săi.

Un alt aspect al influenței filosofiei asupra formării viitorului pedagog, în viziunea profesorului S. Roșca, este funcția ei de a modela conștiința și, în primul rând, de a dezvolta gândirea critică. Filosofia învață a cugeta, a lua atitudine față de oameni, evenimente, lucruri, fapte prin prisma celor mai înalte criterii și norme ale culturii spirituale. S. Roșca sublinia că prin intermediul filosofiei contribuim la formarea conștiinței umane, la dezvoltarea gândirii logice, îi învățăm pe studenți să dialogheze și să comunice argumentat. Orice pedagog, orice intelectual trebuie să aibă o pregătire filosofică care să-l ajute să pătrundă mai adânc în esențele specialității sale.

După S. Roșca, de nivelul de pregătire a cadrelor didactice depinde și situația în alte domenii, cum ar fi instruirea, pregătirea etico-morală, social-politică și în mod direct – pregătirea intelectuală a societății¹⁹. În viziunea lui, pedagogul de astăzi trebuie să aibă o pregătire multilaterală, inclusiv filosofico-metodologică.

Astfel, doctorul habilitat în filosofie, profesorul universitar S. Roșca și-a consacrat întreaga viață și activitate didactică, metodică și științifică problemei

¹⁸ Roșca Sergiu. Rolul filosofiei în instruirea viitorilor pedagogi. În: *Dimensiuni axiologice în formarea viitorilor pedagogi*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2007, p. 5.

¹⁹ Roșca Sergiu. Studiile universitare: probleme, tendințe și perspective. În: *Studii, cugetări, viziuni*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2005, p. 232.

educației și pregătirii tinerei generații și a tinerilor specialiști, în special pedagogi, prin prisma valorilor general-umane.

A fost cel care a știut să îmbine armonios activitatea de cercetare științifică cu cea pedagogică, drept pentru care profesorul universitar Sergiu Roșca a fost posesorul multiplelor diplome de onoare, a Ordinului „Insigna de Onoare”, medaliilor „Pentru vitejie în muncă” și „Veteran al muncii”.

Sergiu Roșca a lăsat în urma sa o operă și o activitate demnă de urmat. Tot ce a făcut a izvorât din străfundurile unui suflet cuprins de dragoste pentru oameni. Fiind înzestrat cu un dar pedagogic deosebit, s-a bucurat de stimă și respect atât din partea studenților, cât și din partea colegilor săi.

Lista publicațiilor

1. *Titu Maiorescu – filosof, pedagog și om politic*. Chișinău, 1996, 5 c.a., coautor V. Cușcă.
2. Din istoria filosofiei Greciei antice. În: *Administrarea publică*, Chișinău, 1997, Nr.1, 1 c.a.
3. Filosofia din Europa Occidentală în sec. XVII. În: *Administrarea publică*, Chișinău, 1997, Nr. 4, 1,2 c.a.
4. *Din istoria gândirii filosofice*. Chișinău: Secția Editare a Academiei de Administrare publică pe lângă Guvernul Republicii Moldova, 1998, 6 c.a.
5. Problema educației în filosofia lui I. Kant. În: *Filosofia educației – imperative, căutări, orientări*. Conferință internațională, UPS „Ion Creangă”, ediția a V-a, Chișinău, 1997, 0,4 c.a.
6. Probleme ale perfecționării procesului de instruire. În: *Administrarea publică*, Chișinău, 1998, Nr. 2, 1,2 c.a.
7. *Procesul de instruire – act de creație*. Materialele conferinței republicane, Chișinău, 1998, 1,3 c.a.
8. *Istoria administrației publice din Moldova*. Chișinău, 1999, coautori M. Platon, A. Roman, T. Popescu.
9. Unele aspecte ale problemei omului. În: *Administrarea publică*, Chișinău, 2000, Nr. 2, 0,5 c.a.
10. Studiile universitare: probleme, tendințe și perspective. În: *Administrarea publică*, Chișinău, 2000, Nr. 3-4, 1 c.a., coautor N. Stefanov.
11. Rolul științelor socio-umane în pregătirea funcționarilor publici. În: *Administrarea publică*, Chișinău, 2000, Nr. 1, 0,8 c.a., coautor N. Stefanov.
12. Locul și rolul Academiei de Administrare Publică în pregătirea funcționarilor publici pentru Republica Moldova. În: *Materialele Conferinței științifico-practice republicane*, 26 aprilie, Chișinău, 2001, 0,6 c.a.
13. Filosofia politică engleză și franceză din sec. XVIII. În: *Administrarea publică*, Chișinău, 2001, Nr. 2, 1 c.a.

14. Problema omului, educației în filosofia lui J. Fichte. În: *Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului*. Materialele conferinței științifice anuală a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Chișinău, 2002, pp. 285-289.
15. Filosofia, obiectul și rolul ei educativ. În *Problema educației în filosofie*, Chișinău, 2003, 0,4 c.a.
16. Marele filosof german I. Kant despre educație. În: *Problema educației în filosofie*, Chișinău, 2003, 0,7 c.a.
17. Filosoful german J. Fichte despre om, educație. În: *Problema educației în filosofie*, Chișinău, 2003, 0,7 c.a.
18. Mihail Kogălniceanu – savant și om politic. În: *Din istoria gândirii socio-umane*, Chișinău, 2004, 0,4 c.a.
19. Concepțiile filosofice ale lui Titu Maiorescu. În: *Din istoria gândirii socio-umane*, Chișinău, 2004, 1 c.a.
20. Problema omului în filosofie. În: *Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului*. Materialele conferinței științifice anuală a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Chișinău, 2004, pp. 50-54.
21. *Studii, cugetări, viziuni*. Chișinău, 2005, 14 c.a.
22. Problema culturii. În: *Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” la 65 ani*, Chișinău, 2005, pp. 284-287.
23. M. Kogălniceanu – savant și om politic. În: *Anuarul arhivelor Republicii Moldova, IX*, Chișinău, 2006.
24. Rolul filosofiei în instruirea viitorilor pedagogi. În: „*Dimensiuni axiologice în formarea viitorilor pedagogi*”, Chișinău, 2007, 1 c.a.
25. Cultura politică. În: *Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului*. Materialele conferinței științifice anuală a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Chișinău, 2007, pp 121-125.
26. Filosofia lui Platon. În: *Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului*. Materialele conferinței științifice anuală a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Chișinău, 2009, pp. 232-238.
27. Filosofia lui Aristotel. În: *Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului*. Conferința științifică internațională „Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă la 70 ani”. Vol. II., Chișinău, 2010, pp. 608-610.
28. Iluminismul francez. În: *Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului*. Materialele conferinței științifice anuală a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Chișinău, 2010, pp. 238-242.
29. Rolul disciplinelor Catedrei de științe filosofice și economice în formarea viitorilor pedagogi. În: *Revista de științe socioumane*. Chișinău, 2012, nr. 3, pp. 16-20.
30. Filosofia lui G. Berkeley. În: *Probleme ale științelor socioumaniste și modernizării învățământului*. Materialele conferinței științifice anuală a profes-

- sorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Chișinău, 2012, pp. 289-292.
31. Filosofia lui D. Hume. În: *Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului*, Materialele conferinței științifice anuală a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Chișinău, 2013, vol. II, pp. 312-316.
 32. Problema omului în filosofia franceză din sec. al XVIII-lea. În: *Probleme ale științelor socioumaniste și modernizării învățământului*. Materialele conferinței științifice anuală a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Chișinău, 2014, Vol. II, pp. 473-477.
 33. Filosoful german I. Fichte despre ființa umană. În: *Probleme ale științelor socioumaniste și modernizării învățământului: 75 de ani de la fondare: Materialele conferinței științifice anuală a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”*, Chișinău, 2015, Vol. III, pp. 145-150.